

**UCHWAŁA NR RG.0007.189.2017
RADY GMINY KOBIOR**

z dnia 30 marca 2017 r.

**w sprawie Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy
w rodzinie na lata 2017-2020**

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz.U. z 2015r. poz. 1390 ze zm.) oraz art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2016r. poz. 446 ze zm)

**Rada Gminy
uchwala:**

§ 1.

Przyjmuje się Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2017 – 2020, w brzmieniu jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie Programu powierza się Wójtowi.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr RG.0007.189.2017
Rady Gminy Kobiór
z dnia 30 marca 2017r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2017–2020**

KOBIÓR 2016

I. Wprowadzenie	str. 3
II. Podstawy Prawne Programu	str. 4
III. Zjawisko Przemocy domowej – podstawy teoretyczne	str. 5
3.1. Definicja przemocy	str. 5
3.2. Rodzaje przemocy	str. 5
3.3. Fazy Przemocy	str. 6
3.4. Charakterystyka osób stosujących przemoc oraz doznających przemocy.....	str. 7-8
IV. Diagnoza problemu przemocy w rodzinie	str. 9
4.1. Skala problemu przemocy w Gminie Kobiór	str. 10 - 16
V. Analiza problemów społecznych na terenie Gminy Kobiór	str. 17
VI. Analiza SWOT systemu przeciwdziałania przemocy w Gminie Kobiór	str. 18 - 19
VII. Zadania służb powołanych do niesienia pomocy	str. 20
7.1. Zadania Gminy	str. 20
7.2. Zadania Policji	str. 21
7.3. Zadania Prokuratury	str. 22
7.4. Zadania Ośrodka Pomocy Społecznej	str. 22
7.5. Zadania służby zdrowia	str. 23
7.6. Zadania Oświaty	str. 24
7.7. Zadania Organizacji Pozarządowych	str. 24
VIII. Cel główny programu	str. 24
8.1. Cele szczegółowe programu – kierunki działań.....	str. 24-27
IX. Monitoring	str. 27
X. Źródła finansowania	str. 27
XI. Podsumowanie	str. 27
XII. Wykaz tabel	str. 28

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020

I. WPROWADZENIE

Dobiegła końca realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Kobiór na lata 2013 – 2016r, którego zadaniem było przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz udzielanie pomocy i wsparcia wszystkim osobom uwikłanym w przemoc domową. Uchwalenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy przez Radę Gminy, to zadanie wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Program ma charakter długofalowy, zakłada ciągłość w realizacji kierunków działań wytyczonych w poprzednim programie opracowanym na lata 2013-2016 i będzie realizowany w latach 2017 – 2020.

ADRESACI PROGRAMU

1. Osoby doznające przemocy w rodzinie tj., (dzieci, współmałżonkowie, partnerzy, osoby starsze, niepełnosprawne),
2. Osoby stosujące przemoc w rodzinie,
3. Przedstawiciele instytucji a także służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy
4. Społeczność lokalna – mieszkańcy Gminy Kobiór.

Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na:

- a) rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej,
- b) zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej,
- c) kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.

Założenia Programu skupiają się w trzech głównych obszarach:

1. **profilaktycznym:** część dotycząca edukacji mieszkańców,
2. **interwencyjnym:** część dotycząca pracy na rzecz osób doświadczających przemocy,
3. **terapeutycznym:** część dotycząca pracy ze sprawcą i ofiarą przemocy

Głównym celem programu jest realizacja zadań gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie poprzez promowanie działań profilaktycznych, wspieranie osób doświadczających przemocy na każdym etapie ich powrotu do normalnego życia, a także praca ze sprawcami przemocy, nad zmianą ich zachowań. Poszczególne elementy programu zostały opracowane w taki sposób, aby umożliwić jak najszerszy kontakt ze środowiskiem lokalnym, a szczególnie z rodzinami i podmiotami doświadczającymi przemocy. Ważną intencją programu jest dążenie do integracji i aktywizacji specjalistów różnych instytucji w obrębie poszczególnych jego zadań w celu skuteczniejszej i kompleksowej pomocy ofiarom z jednoczesnym pakietem działań skierowanych do sprawców.

II. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 1390) która definiuje pojęcie przemocy, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, a także zasady postępowania wobec osób doznających przemocy oraz stosujących przemoc.
- 2) Ustawę z dnia 12 marca z 2004 r o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 163 z późn. zm.), która określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest udzielanie pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą domową.
- 3) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta.” (Dz.U. Nr 209, poz.1245)
- 4) Ustawę z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2015 roku, poz. 128 ze zm.) Nakłada ona na samorząd gminy obowiązek udzielania rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej oraz obowiązek ochrony przed przemocą w rodzinie.
- 5) Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 określający zadania w zakresie zapewnienia ochrony i udzielenia pomocy ofiarom przemocy, prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie, a także podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.
- 6) Kodeks karny (Dz. U. z 2016 poz. 1137).

Ponadto ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. Dz. U. z 2016 poz. 930 ze zm., art. 47 mówi o tym, że:

- „Interwencja kryzysowa stanowi zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej”;

- „W ramach interwencji kryzysowej udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, a w zależności od potrzeb - poradnictwa socjalnego lub prawnego, w sytuacjach uzasadnionych - schronienia do 3 miesięcy.”

III. ZJAWISKO PRZEMOCY DOMOWEJ – PODSTAWY TEORETYCZNE

3.1. DEFINICJA PRZEMOCY W RODZINIE

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest ustawa z dnia 29 listopada 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która pojęcie przemocy definiuje jako ***jednorazowe lub powtarzające się umyślne działania naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, naruszające jej godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołującą cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.***

Definicja przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie których, najczęściej rozpoznaje się przemoc w rodzinie są to:

- ***Intencjonalność*** – jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie, zmierza do osiągnięcia wyznaczonego celu,
- ***Dysproporcja sił*** – brak równowagi sił w rodzinie – jedna osoba jest zdecydowanie silniejsza od pozostałych osób i mając tego świadomość wykorzystuje swoją przewagę,
- ***Naruszanie godności i praw*** – osoba stosująca przemoc narusza godność innych osób, poprzez np. wyśmiewanie, ośmieszanie, poniżanie,
- ***Powodowanie cierpienia i szkód*** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” (2003, s.5) definiuje przemoc w rodzinie jako ***„zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub zaniechanie skierowane przeciw członkowi rodziny naruszające prawa i dobra osobiste powodujące cierpienie i szkody.”***

3.2. Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy:

a) przemoc fizyczna – każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń (m.in. popychanie, obezwładnienia, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie broni).

b) przemoc psychiczna – agresywne zachowania które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból i cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczenie kontaktu z innymi osobami).

c) przemoc ekonomiczna – uniemożliwianie dostępu do rodzinnych dostępów finansowych, okradanie, zaciąganie kredytów, zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka (m. in. odbieranie zarabianych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy).

d) przemoc seksualna - wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych praktyk seksualnych. Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znacznym stopniu utrudnia im udzielanie pomocy.

e) zaniedbania - ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych oraz emocjonalnych

Osoby zajmujące się zawodowo przemocą w rodzinie obserwują, że przemoc powtarza się w charakterystycznym schemacie zwanym cyklem przemocy. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie często doświadczają kilku jej form jednocześnie, przemoc w rodzinie najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj, jeżeli ktoś raz zastosował przemoc wobec bliskich osób, może zastosować ją po raz kolejny.

3.3.Fazy przemocy:

Przemoc nie jest jednorazowym aktem, lecz procesem, który ma tendencje do powtarzania się, często ma długą, nawet kilkunastoletnią historię i zwykle powtarza się według określonych, nietrudnych do zaobserwowania prawidłowości. W cyklu przemocy wobec bliskich (opisanym przez Leonorę Walker, 1979) można zaobserwować następujące po sobie fazy.

Faza narastania napięcia - początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe. Przyczyny mogą tkwić poza rodziną, czasem są to błahostki, drobne nieporozumienia powodujące wzrost napięcia. Zaczyna pojawiać się agresja.¹ Ofiara przemocy w powyższej fazie stara się wówczas dostosować do sytuacji, wywiązuje się ze wszystkich swoich powinności, ulega partnerowi, przeprasza go, unika lub stara się być szczególnie miła. Zdarza się również, że ten okres staje się dla ofiary nie do zniesienia i sama prowokuje awanturę, aby eskalację gwałtownej przemocy mieć już za sobą.²

Faza ostrej przemocy – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów, nie zwracając uwagi na krzywdę innych. Skutki są zazwyczaj widoczne, najczęściej w postaci obrażeń ciała do pobicia ze skutkiem śmiertelnym włącznie. W tej fazie najczęściej następuje interwencja, ofiary w afekcie decydują się wezwać pomoc czy złożyć skargę.

Faza miodowego miesiąca – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprasza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofierze uwierzyć, że teraz będzie inaczej, że „to” się więcej nie powtórzy. Ofiara zaś wierzy sprawcy, wbrew zdrowemu rozsądkowi, bo w głębi serca tego właśnie pragnie. I nawet jeśli przed chwilą była gotowa uciec, teraz zostaje. Sprawca nie jest w stanie długo pełnić roli: z jakiegoś powodu znowu narasta napięcie i wszystko zaczyna się powtarzać.³

Przemoc z czasem się nasila, za każdym razem jest coraz gorzej. Fazy narastania napięcia są coraz częstsze, fazy ostrej przemocy coraz groźniejsze a także dłuższe, natomiast fazy miodowego miesiąca coraz krótsze i mniej intensywne.

1 Sasal D.H., „Niebieskie Karty”, PARPA, Warszawa 2005

2 Mazur J., „Przemoc w rodzinie”, Wydawnictwo Akademickie „Żak”, Warszawa 2002

3 Sasal D.H., „Niebieskie Karty”, PARPA, Warszawa 2005

3.4. Charakterystyka osób stosujących przemoc oraz doznających przemocy w rodzinie

Dokonanie jednorodnej charakterystyki osób doznających przemocy czy też ją stosujących nie jest możliwe, ponieważ przemoc pojawia się w różnych środowiskach społecznych a za jej powstanie odpowiada wiele różnorodnych czynników.

„Niebieska Linia” – stowarzyszenie na rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na swojej stronie internetowej umieściło następujące cechy charakterystyczne osób stosujących przemoc są nimi:

- **kwestionowanie odpowiedzialności** - sprawca przekonuje najpierw siebie, a potem „świat zewnętrzny” o swojej niewinności, tłumaczy, że nie jest odpowiedzialny za swoje negatywne zachowania, ponieważ np. był pijany, a pod wpływem alkoholu nie wiedział co robi, często tłumaczy także, że jego niepanowanie nad emocjami związane jest ze złą sytuacją materialną;
- **kwestionowanie szkody** - sprawca bagatelizuje swoją winę, często używając słów, np. „ona przesadza, przecież ja tylko ją popchnąłem”, „nie uderzyłem jej pięścią, a tylko z otwartej ręki”, zdarza się, że sprawca nie zaprzecza że np. pobił partnerkę jednakże minimalizuje dokonane szkody;
- **kwestionowanie ofiary** - sprawca stara się przedstawić ofiarę jako osobę, która zasłużyła na ukaranie, nie rzadkie są przecież sytuacje, kiedy ofiara jest np. osobą nadużywającą alkoholu, zaniedbującą obowiązki domowe. Sprawca stara się przedstawić, iż ofiara zasłużyła na karę;
- **potępienie potępiających** - sprawca odbiera potencjalnym osobom oceniającym jego czyn, prawo do oceniania w ogóle. W ten sposób próbuje odwrócić uwagę od tego co zrobił i skierować ją na osoby, które mogą go oceniać, potępiać i osądzać. Sprawca przemocy niejednokrotnie zmusza interweniujących funkcjonariuszy swoim zachowaniem do zastosowania środków przymusu bezpośredniego czy użycia siły. Służy to odwróceniu uwagi od czynu sprawcy i pokazaniu, że to interwent jest „tym gorszym”.
- **odwoływanie się do wyższych racji** - sprawca uważa, iż należy poświęcić jedno dobro w imię drugiego, jakby działał w stanie wyższej konieczności. Często usłyszeć można, że ofiary bite są zapobiegawczo.⁴

Większość sprawców przemocy posiada autorytarne poglądy. Są przekonani o słuszności swoich działań, nie znoszą sprzeciwu, a każda sytuacja, w której partnerka będzie miała odmienne zdanie, jest interpretowana przez nich, jako niesubordynacja i złamanie ładu i porządku. Sprawcy przemocy są przekonani, że przemoc jest najlepszą metodą uzyskania i utrzymania szacunku innych osób - w tym członków rodziny.

Sprawca przemocy potrafi bardzo logicznie wyjaśnić swoje zachowanie wobec bliskich. Zwykle zdaje sobie sprawę z tego, że postępuje niewłaściwie. Usprawiedliwia wtedy swoje zachowanie, zrzuca odpowiedzialność za swoje czyny na ofiary, bagatelizuje, neguje obowiązujące zasady i wartości. Stosuje cały wachlarz manipulacji, żeby tylko usprawiedliwić się oraz odsunąć od siebie podejrzenie.

⁴ www.niebieskalinia.pl

Charakterystyka osób doznających przemocy :

Ofiarą przemocy domowej może stać się każdy, bez względu na wykształcenie, status społeczny czy miejsce zamieszkania. Najczęściej ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety i dzieci, które doświadczają wielu szkód fizycznych i psychicznych w wyniku doznawanej przemocy. Osoby krzywdzone często obwiniają się za akty przemocy. Są przekonane, że to ich zachowanie spowodowało agresywne zachowanie sprawcy. Często boją się, że ujawnienie przemocy może zagrozić ich życiu. Ofiary cały swój wysiłek skupiają przede wszystkim na tym, by przetrwać kolejny atak przemocy. Często nie widzą żadnej możliwości zmiany istniejącej sytuacji. Trwają w błędnym przekonaniu, że nikt nie jest w stanie im pomóc w rozwiązaniu problemu.⁵ Aby dobrze zrozumieć sytuację ofiary przemocy w rodzinie, trzeba poznać mechanizmy, w które zostały one uwikłane, a z których istnienia nie zdają sobie sprawy. Mechanizmy te powodują, że osoba krzywdzona trwa w takim związku. Do mechanizmów tych należy: syndrom wyuczonej bezradności; zjawisko „prania mózgu”; zespół stresu pourazowego PTSD; proces wiktylizacji; syndrom sztokholmski; mechanizm „psychologicznej pułapki”.⁶ Mechanizmy te pokazują, iż sytuacja ofiar przemocy w rodzinie, która pozornie wydaje się prosta, jest bardzo skomplikowana i trudna, „to nie jej wola czy skłonności masochistyczne powodują, że trwa w toksycznym dla niej związku, mimo ogromu doznawanych szkód. Mechanizmy przemocy oplatają ofiarę jak pajęczyna, z której trudno bez wsparcia z zewnątrz się wydostać.”⁷ Osoby doznające przemocy domowej najczęściej posiadają wiele charakterystycznych cech tj., bierność, ustępliwość, lęk, niskie poczucie własnej wartości, zwłaszcza u osób, które wielokrotnie doświadczają złego traktowania ze strony swego oprawcy. Skutkiem przemocy mogą też być zaburzenia zdrowia fizycznego oraz psychicznego a także uzależnienia, trudności w wypełnianiu ról społecznych a nawet bezdomność. W przypadku dzieci doświadczających przemocy czy też będących jej świadkami mogą wystąpić następujące skutki: zaburzenia zachowania, problemy emocjonalne czy też problemy w funkcjonowaniu społecznym.

Reasumując należy podkreślić, że przemoc dotyka nie tylko tych, którzy jej bezpośrednio doświadczają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby bytowej jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. Przeżywają wiele negatywnych uczuć takich jak: lęk, wstyd, obawa, niejednokrotnie poczucie winy. To sprawia, że często występują u nich zaburzenia emocjonalne oraz zaburzenia zachowania. Starają się radzić sobie z tymi emocjami, sięgając po środki odurzające, uciekając z domu, podejmując próby samobójcze a niejednokrotnie identyfikują się ze sprawcą i same zaczynają zachowywać się agresywnie.

Pomagając ofiarom przemocy należy pamiętać, że są one rozchwiane emocjonalnie, a ich zachowanie jest niestabilne. Ofiara przemocy domowej przebywa w sytuacji zagrożenia przez kilka, a często kilkanaście lat, jest związana ze sprawcą różnymi więzami zależności. Odbiera to zdolność realnej oceny rzeczywistości. Często nie jest w stanie dostrzec grożącego jej niebezpieczeństwa i spustoszeń, jakie dokonują się w jej psychice.

5 Sylwia Kluczyńska, Jak pomóc ofiarom przemocy w rodzinie. Wydawnictwo Edukacyjne PAMPAMEDIA.

6 Katarzyna Michalska, Dorota Jaszczak-Kuźmińska, Przemoc w rodzinie. Wydawnictwo Edukacyjne PAMPAMEDIA. Warszawa 2011, s.19-20

7 Katarzyna Michalska, Dorota Jaszczak-Kuźmińska, Przemoc w rodzinie. Wydawnictwo Edukacyjne PAMPAMEDIA. Warszawa 2011, s.23.

IV. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc domowa to zjawisko społeczne zachodzące wtedy, gdy członek rodziny, mąż, żona lub inna osoba wspólnie zamieszkująca, gospodarująca próbuje zdominować fizycznie lub psychicznie drugiego partnera, dzieci, rodziców, teściów, dziadków, itp., używając do tego przewagi fizycznej, gróźb, szantażu, w celu zranienia moralnie lub fizycznie.

Rodzina to system, w którym poszczególni jego członkowie wzajemnie na siebie oddziałują. Jeżeli w systemie relacje są dobre, to rodzina funkcjonuje w sposób prawidłowy, natomiast jeżeli relacje w nim są nieprawidłowe to zaburza się funkcjonowanie całego systemu, a zarazem wszystkich jego członków, którzy go tworzą. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role wewnątrz rodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi oraz moralnymi a także oczekiwaniami społecznymi. W związku z powyższym warto zapobiegać pogłębieniu kryzysu poprzez różnego rodzaju działania. Systemowa praca z rodziną na początku kryzysu jest w stanie zapobiec rozbiciu rodziny, począwszy od rozwodu rodziców po odebranie dzieci oraz umieszczenie ich w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Zjawisko przemocy w rodzinie dotykające społeczność lokalną jest ściśle powiązane z innymi obszarami problemów społecznych, dlatego też ich rozwiązywanie powinno być wspólnym interesem uzupełniających się działań specjalistów, instytucji i organizacji, m. in. służby zdrowia, pomocy społecznej, placówek oświatowych, instytucji porządku publicznego, organizacji pozarządowych. Każde z nich ma do czynienia z innym aspektem zjawiska przemocy, jednak działając osobno nie prowadzi do zwiększenia jakości wsparcia społecznego w obszarze przemocy wewnątrz rodzinnej. Zintegrowanie wszelkich zasobów jednostek i organizacji do realizacji zadań programu daje szansę stworzenia jednolitej strategii wsparcia oraz zdecydowanego podniesienia skuteczności udzielanej pomocy. Jednym z podstawowych tego warunków jest poczucie wspólnego celu. Przerwanie koła przemocy jest utrudniane przez stereotypy funkcjonujące w społeczeństwie. Istnieje duża trudność w dotarciu do rodziny, gdzie występuje przemoc. Z jednej strony ofiary przemocy nie zawsze zgłaszają czego doświadczają, z drugiej zaś świadkowie przemocy niejednokrotnie pozostają bierni, nie informując instytucji o posiadanej wiedzy tj., o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Właściwe zdiagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest bardzo trudne. Przemoc domowa jest problemem złożonym, o którym nie łatwo się rozmawia, a który jeszcze trudniej zbadać. Istniejące statystyki pozwalają jedynie oszacować przybliżone rozmiary tego zjawiska. Oficjalne statystyki nie obejmują niezgłaszanych przypadków przemocy gdyż problematyka przemocy wciąż traktowana jest jako sprawa wstydliva, drażliwa, skrywana w czterech ścianach domu.

4.1. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE KOBIOR

Przemoc w rodzinie jest problemem społecznym, który należy rozpatrywać w różnych kontekstach, co naturalnie implikuje udział profesjonalistów reprezentujących różne grupy zawodowe, współpracujących ze sobą w celu przeciwdziałania przemocy (Michalska i Jaszczak – Kuźmińska, 2014)

- **perspektywa prawna** – ujmuje przemoc w rodzinie jako przestępstwo. Ta perspektywa jest charakterystyczna dla reprezentantów wymiaru sprawiedliwości (sędziowie, prokuratorzy, policjanci, kuratorzy sądowi). Ich działania mają na celu przede wszystkim ukaranie sprawcy;
- **perspektywa psychologiczna** – opisująca psychologiczne mechanizmy wyzwalające i podtrzymujące przemoc w rodzinie, ale też sposoby uwalniania się od pomocowego wzorca zarówno osoby doznającej przemocy jak i stosującej ją. W tej perspektywie zaangażowani są m.in. psycholodzy, pedagodzy, terapeuci, pracownicy socjalni, asystenci rodziny etc.;
- **perspektywa społeczna** – odwołująca się do norm społecznych i kulturowych, czynników ryzyka oraz praw i stereotypów na temat przemocy domowej. W tej perspektywie podejmowane są działania zwracające uwagę na potrzeby osób krzywdzonych;
- **perspektywa medyczna** – związana z leczeniem urazów, chorób i zaburzeń wywołanych doznawaniem przemocy w rodzinie;
- **perspektywa ekonomiczna** – opisująca przemoc w kontekście strat materialnych związanych z występowaniem przemocy oraz kosztów jej przeciwdziałania;
- **perspektywa moralna** – rozpatrująca przemoc w kategoriach etycznych jako zachowanie wymagające potępienia.

Łączenie powyższych perspektyw daje szansę na trafną diagnozę przemocy w rodzinie oraz udzielenie kompleksowej pomocy, zgodnej z potrzebami wszystkich członków rodziny. Stała współpraca służb i instytucji daje szansę stworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy.

Program nakreśla jedynie ramy i kierunki działań, które podejmowane będą w obrębie kompetencji zaangażowanych w jego realizację podmiotów oraz lokalnych rozwiązań dostosowanych do specyfiki potrzeb w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie występujących na terenie Gminy Kobiór. Realizacja Programu powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego mieszkańców naszej gminy. W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Kobiór Zarządzeniem Nr 26/III/11 Wójta Gminy Kobiór z dnia 31.05.2011 r został powołany Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Kobiór.

Zespół ten działa na podstawie porozumień o współpracy w Zespole Interdyscyplinarnym, które zostały zawarte między Gminą Kobiór, a następującymi instytucjami:

- Komendą Powiatową Policji w Pszczynie,
- Sądem Rejonowym w Tychach,
- Prokuraturą Rejonową w Tychach,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pszczynie,
- Zakładem Lecznictwa Podstawowego w Kobiórze,
- Szkołą Podstawową,
- Gimnazjum w Kobiórze,
- Gminnym Przedszkolem,
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Działania przedstawicieli powyższych instytucji zgodnie z ustawą opierają się na procedurze „Niebieskie Karty.” Pomimo faktu, iż ustawa o Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie obowiązuje od 01.08.2010r to Rozporządzenie w sprawie w/w procedury oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” weszło w życie z dniem 18.10.2011r. Na podstawie rozporządzenia prawo do sporządzenia Niebieskiej Karty A tj., – formularza inicjującego postępowanie – zyskali sobie przedstawiciele oświaty, służby zdrowia oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia uprawnieni do założenia Niebieskiej Karty byli wyłącznie przedstawiciele ośrodka pomocy społecznej i policji. Reasumując powyższe podkreślić należy, iż niezależnie od tego, do której instytucji zgłosi się osoba doświadczająca przemocy, Niebieska Karta zostanie niezwłocznie przekazana Przewodniczącemu a następnie do Zespołu Interdyscyplinarnego, w funkcjonowanie którego zaangażowane są wszystkie służby tak, aby działania pomocowe miały charakter interdyscyplinarny.

W celu udzielenia pomocy rodzinom uwikłanym w przemoc Zespół powołuje grupy robocze, których zadaniem jest praca z członkami rodziny, wspólne rozwiązywanie problemów związanych z występowaniem przemocy w oparciu o plan pomocy. Członkowie grup roboczych (pracownicy socjalni, dzielnicowi, pedagodzy, kuratorzy i inni specjaliści ds. przeciwdziałania przemocy) powinni podjąć następujące działania na rzecz poprawy sytuacji rodzin uwikłanych w przemoc m.in.; diagnozowanie zjawiska przemocy, tworzenie indywidualnych planów pomocy, monitorowanie sytuacji w rodzinie, kierownie osób stosujących przemoc na zajęcia w ramach programu korekcyjno – edukacyjnego, kierownie osób nadużywających alkoholu do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, motywowanie członków rodzin do podjęcia terapii rodzinnej, jeśli zajdzie taka konieczność to również kierowanie spraw do Sądu Rejonowego i Prokuratury.

Na terenie Gminy Kobiór przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, nierzadko łączy się z problemem nadużywania alkoholu, niskimi dochodami. Przypadki przemocy zdarzają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są często jedynie członkowie rodziny. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Kobiór została przeprowadzona w oparciu o posiadane dane i statystyki. Oszacowanie skali zjawiska przemocy było możliwe między innymi dzięki procedurze „Niebieskie Karty”. Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w okresie od 01.01.2013 r do 31.12.2016r otrzymał 48 formularzy „Niebieskie Karty” od poniższych podmiotów:

Tabela 1: Zjawisko przemocy w rodzinie wg danych GOPS Kobiór w latach 2013 – 2016

Podmiot zakładający procedurę NK	Liczba Niebieskich kart założonych w 2013 roku	Liczba Niebieskich kart założonych w 2014 roku	Liczba Niebieskich kart założonych w 2015 roku	Liczba Niebieskich kart założonych w 2016 roku
Ośrodek Pomocy Społecznej	3	0	2	1
Policja	3	13	8	13
Oświata	0	0	0	1
Służba zdrowia	0	0	0	1
Otrzymanych z innego Zespołu Interdyscyplinarnego	0	0	0	3 (dotyczyły 2 rodzin)
Razem	6	13	10	19

Źródło : Opracowanie własne

Z powyższych danych wynika, że Policja, jest instytucją najbardziej aktywną w identyfikacji problemu przemocy. Liczba Niebieskich kart zakładanych na przestrzeni lat wzrasta, jest to spowodowane tym, że w niektórych przypadkach dana rodzina ma po dwie a czasem więcej Niebieskich kart w związku z kolejnym zdarzeniem np. interwencją policji.

Poniższe dane prezentują częstotliwość spotkań grup roboczych oraz zespołów interdyscyplinarnych w związku z wystąpieniem zjawiska przemocy w rodzinie na przestrzeni lat 2013r – 2016r i pozwalają przybliżyć skalę problemu.

Tabela 2. Liczba spotkań grup roboczych w latach 2013 -2016

Lp.	Rok	Liczba spotkań grup roboczych w latach 2013 – 2016 (stan na dzień 31.12.2016r.)
1	2013	12
2	2014	19
3	2015	25
4	2016	32
	Razem	88

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 3. Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2013 -2016

Lp.	Rok	Liczba spotkań ZI w latach 2013 -2016 (stan na dzień 31.12.2016r.)
1	2013	4
2	2014	4
3	2015	4
4.	2016	4
	Razem	16

Źródło: Opracowanie własne

Skala problemu przemocy w Gminie Kobiór została określona na podstawie informacji uzyskanych z danych statystycznych sprawozdań Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Gminie Kobiór oraz danych pozyskanych z innych jednostek tj., Komenda Powiatowa Policji w Pszczynie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pszczynie, Sąd Rejonowy w Tychach oraz Prokuratura Rejonowa w Tychach, a następnie zaprezentowana w poniższych zestawieniach tabelarycznych.

Tabela 4: Działania Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych lata 2013 – 2016

Dotyczy mieszkańców Gminy Kobiór (stan na dzień 31.12.2016r.)	2013	2014	2015	2016
Liczba procedur „Niebieskie Karty” kontynuowanych z roku poprzedniego	3	2	3	3
Liczba procedur „Niebieskie Karty” wszczętych w roku 2016	6	9	7	14
w tym: liczba wszystkich założonych „Niebieskich Kart” cz. A w danym roku przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów:	6	13	10	16
w tym: liczba „NK” które zostały założone ponownie w toku tej samej procedury	0	4	3	3
w tym: liczba Niebieskich Kart przekazanych z Innego Zespołu Interdyscyplinarnego	0	0	0	3
Liczba zakończonych procedur „NK” w danym roku z powodu braku zasadności podejmowania działań	7	6	6	12
w tym z powodu:ustania przemocy, zrealizowania planu pomocy i uzasadnionego przypuszczenia zaprzestania przemocy	0	1	1	2
Nie prowadzono postępowania z uwagi na zgon domniemanego sprawcy przemocy	0	1	0	0

Źródło: opracowanie własne

Z przedstawionych danych wynika, że na terenie Gminy Kobiór problem przemocy w rodzinie na przestrzeni ostatnich lat pozostaje na porównywalnym poziomie. Odnotowane różnice nie są na tyle znaczne, aby mówić o tendencji wzrostowej czy spadkowej problemu. Wśród osób, co do których istnieje podejrzenie, że doświadczają przemocy przeważają kobiety. Mężczyźni dominują natomiast wśród osób wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc.

W niektórych rodzinach spośród w/w założono więcej aniżeli jedną Niebieską Kartę w związku z ponownym zdarzeniem wystąpienia przemocy w rodzinie, wystąpiły też przypadki, w których procedura w rodzinie została zakończona a następnie założona kolejna w tej samej rodzinie w związku z kolejnym zdarzeniem w tym samym roku, dlatego też liczba założonych Niebieskich Kart nie pokrywa się z liczbą rodzin, w których prowadzono procedurę „Niebieskie Karty” tj., w jednej rodzinie procedura wszczęta w roku 2015 i kontynuowana w roku 2016 została zakończona we wrześniu 2016r a dwa tygodnie później w związku z interwencją policji wszczęto ponownie procedurę. Ponadto w jednej rodzinie prowadzono 2 procedury równolegle w związku z niemożnością ustalenia kto jest sprawcą (przeciwstawne Niebieskie Karty tj., mąż wobec żony oraz żona wobec męża) a także czy przemoc faktycznie występuje a nie ma do czynienia jedynie z sytuacją konfliktu między małżonkami. Niejednokrotnie na przestrzeni lat 2013 – 2016 procedura „Niebieskie Karty” zakańczana była wskutek braku zasadności podejmowania działań tj., ustalano, że w rodzinie nie ma przemocy a występuje np.,

- niezgodność małżonków w kwestii podziału majątku przy sprawach rozwodowych,
- uzależnienie od alkoholu bądź innych substancji odurzających,
- różnica zdań między małżonkami co do metod wychowywania dzieci.

Bywały również sytuacje, w których stwierdzono występowanie przemocy, wówczas prowadzono procedurę aż do zrealizowania planu pomocy oraz stwierdzenia zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie.

Tabela 5 : Działania Komendy Powiatowej Policji w Pszczynie w latach 2013 r- 2016r

Dotyczy mieszkańców Gminy Kobiór	2013	2014	2015	2016
Przypadki odebrania dziecka z rodziny w związku z prowadzoną procedurą „NK”	0	0	0	0
Liczba zatrzymanych osób, podejrzanych o stosowanie przemocy	0	1	0	0
Liczba osób, podejrzanych o stosowanie przemocy będących pod wpływem alkoholu	3	6	1	6
Doprowadzonych do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych	0	1	1	1
Liczba interwencji domowych związanych z przemocą domową	3	13	10	15

Źródło : Dane pozyskane z Komendy Powiatowej Policji w Pszczynie

Tabela 6 : Działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pszczynie w latach 2013r- 2016r (stan na dzień 31.12.2016r)

Dotyczy mieszkańców Gminy Kobiór	2013	2014	2015	2016
Liczba osób, które rozpoczęły udział w programie korekcyjno – edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie	1	3	1	0
Liczba osób, które ukończyły program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie	1	0	0	0

Źródło : Dane pozyskane z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pszczynie

Z danych uzyskanych z Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pszczynie wynika, że niewielki odsetek osób rozpoczął udział w programie korekcyjno - edukacyjnym dla osób stosujących przemoc w rodzinie natomiast tylko jedna osoba, ukończyła udział w/w programie.

Tabela 7. Postępowania w Sądzie Rejonowym w Tychach (stan na dzień 31.12.2016r)

Dotyczy mieszkańców Gminy Kobiór	2013	2014	2015	2016
Liczba prawomocnych wyroków z art. 207 k. k., w tym warunkowo umorzonych postępowań	0	2	1	0
Liczba osób objętych dozorem kuratora z art. 207 k.k.	0	1	0	0
Liczba osób objętych zakazem kontaktowania się z określonymi osobami	0	0	0	0
Liczba osób zobowiązanych do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych w tym: przy prawomocnych wyrokach oraz w przypadkach warunkowego umorzenia postępowania.	0	0	1	0

Źródło: Dane z Sądu Rejonowego w Tychach

Z powyższych danych wynika, że na przestrzeni lat 2013 – 2016 wobec 3 osób zapadł prawomocny wyrok z art. 207 k.k. Wobec jednej osoby w roku 2014 zastosowano dozór kuratora. Natomiast w roku 2015 zobowiązano jedną osobę do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Tabela 8. Postępowania Prowadzone przez Prokuraturę Rejonową w Tychach
(stan na dzień 31.12.2016r)

Dotyczy mieszkańców Gminy Kobiór	2013	2014	2015	2016
Liczba wniosków o ściganie przestępstw znęcania z art 207 k.k.	3	4	3	1
Liczba aktów oskarżenia dotyczących przestępstw znęcania.	0	2	1	0
Liczba zastosowanych dozorów wobec sprawców przestępstw znęcania.	1	1	1	0
Liczba zastosowanych dozorów wobec sprawców przestępstw połączona z zakazem zbliżania.	0	0	1	0

Źródło: Dane z Prokuratury Rejonowej w Tychach

Mimo powyższych danych trudno jest w sposób jednoznaczny określić skalę zjawiska przemocy na terenie Gminy Kobiór w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie, ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy i braku zgłoszeń osób pokrzywdzonych oraz świadków na temat jej występowania.

V. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY KOBIOR

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych występujących w Gminie Kobiór z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

Tabela 9. Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2013 – 2016

	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin objętych pomocą	100	81	93	83
Liczba osób w rodzinach	248	190	245	193

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 10. Najczęstsze powody udzielania pomocy i wsparcia

Powody udzielenia pomocy	2013	2014	2015	2016
ubóstwo	55	50	55	49
bezrobocie	52	43	26	37
niepełnosprawność	24	22	45	28
alkoholizm	21	21	26	20
Długotrwała lub ciężka choroba	19	24	34	29
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	7	10	13	15
Przemoc w rodzinie	7	10	8	12

Źródło: Opracowanie własne

Z analizy powyższych danych wynika, że zmniejsza się liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, wzrasta natomiast liczba osób które z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych wymaga udzielenia pomocy i wsparcia. Natomiast liczba osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kobiórze z powodu ubóstwa, alkoholizmu i przemocy pozostaje na porównywalnym poziomie.

Innymi ważnymi problemami w Gminie Kobiór utrudniającymi skuteczną walkę ze zjawiskiem przemocy domowej są:

- brak specjalistów dostępnych na terenie gminy przy jednoczesnej niechęci samych zainteresowanych do poszukiwania wsparcia w miejscu zamieszkania ,
- brak bazy lokalowej dla ofiar przemocy domowej, a tym samym brak możliwości izolowania sprawców przemocy, (jedynie doraźnie tj., izba wytrzeźwień),
- długi okres rozstrzygania spraw w sądach,
- niska świadomość społeczna,
- funkcjonowanie stereotypów na temat przemocy,
- zatajanie przez członków rodziny i bliskich przemocy domowej, brak współpracy.

VI. Analiza SWOT systemu przeciwdziałania przemocy w Gminie Kobiór

Wewnętrzne mocne strony	Wewnętrzne słabe strony
<p>1) Stała edukacja społeczności lokalnej dotycząca przemocy w rodzinie. Realizacja : - Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w latach 2013 – 2016 - Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w 2016 roku, -Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015 - 2017, -Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011 – 2016.,</p> <p>2) Funkcjonowanie na terenie Gminy Kobiór: Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodka Zdrowia, Świetlicy Środowiskowej, Placówek Oświatowych, Punktu Przyjęć Dzielnicowych,</p> <p>3) Wykorzystywanie istniejących instrumentów prawnych</p> <p>4) Podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez służby zaangażowane w realizację procedury „Niebieskie Karty.”</p> <p>5) Współpraca służb i instytucji w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Grup Roboczych działających przy Zespole.</p> <p>6) Działalność Kościoła na poziomie profilaktyki i wspierania rodziny (klub praca, grupa wsparcia AA),</p> <p>7) Stosowanie przez zobowiązane instytucje procedury „Niebieskie Karty”</p>	<p>1) Brak jednolitej metodologii zbierania danych dot. zjawiska przemocy w rodzinie co skutkuje niepełną diagnozą i niewystarczającym rozeznaniem potrzeb.</p> <p>2) Niechęć osób poszkodowanych do ujawnienia występowania przemocy w rodzinie.</p> <p>3) Brak na terenie gminy placówek interwencyjnych, udzielających schronienia osobom doświadczającym przemocy,</p> <p>4) Długotrwałe procedury wymiaru sprawiedliwości.</p> <p>5) Niedostateczna ilość wyspecjalizowanej kadry, brak lekarzy psychiatrów na terenie Gminy Kobiór.</p> <p>6) Narastający problem nadużywania alkoholu zarówno przez osoby dorosłe jak i młodzież - obniżający się próg inicjacji alkoholowej</p> <p>7) Brak szerokiego spektrum diagnozy w zakresie uzależnień, przemocy, niepełnosprawności.</p>

Zewnętrzne szanse	Zewnętrzne zagrożenia
<p>1) Akceptacja społeczna i poparcie dla działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy, współpraca z samorządem gminnym</p> <p>2) Dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,</p> <p>3) Silne więzi rodzinne, chęć zmiany oraz wyjścia z kryzysu.</p> <p>4) Dalsza realizacja przez uprawnione do tego instytucje „Procedury Niebieskie Karty”</p> <p>5) Możliwość podejmowania szkoleń oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników służ, instytucji stykających się z problematyką przemocy,</p> <p>6) Możliwość pozyskania środków na realizację programu zgodnie z Gminnym Programem Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kobiórze ze środków uzyskanych z tytułu wydawanych zezwoleń ze sprzedaży napojów alkoholowych.</p>	<p>1) Obojętność społeczna wobec przemocy w rodzinie, niedostateczna ochrona świadka przemocy, stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy domowej,</p> <p>2) Brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów,</p> <p>3) Zaburzone więzi w rodzinie, niechęć do zmian,</p> <p>4) Nadmiernie zbiurokratyzowane procedury „Niebieskie karty”</p>

VII. ZADANIA SŁUŻB POWOŁANYCH DO NIESIENIA POMOCY OSOBOM DOŚWIADCZAJĄCYM PRZEMOCY W RODZINIE

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

1. opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działanie edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych oraz wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych

Pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie mają obowiązek świadczyć: gmina, policja, prokuratura, pomoc społeczna, służba zdrowia oraz organizacje pozarządowe.

7.1. Gmina

Obowiązek przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie w rodzinie z problemem alkoholowym, spoczywa m.in. na samorządach lokalnych. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, do zadań własnych gminy należy m.in. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

Poniższa tabela obrazuje ilość osób zgłoszonych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Kobiórze:

Tabela 11. Liczba osób zgłoszonych do GKRPA w Kobiórze	ROK				
	2013	2014	2015	2016	
Liczba osób, z którymi komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	4	6	8	12	
Liczba osób, w stosunku do których komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnień	4	6	11	10	
Liczba osób, wobec których komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia	0	0	0	4	
Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	Osoby doznające przemocy	2	6	3	5
	Osoby stosujące przemoc	1	4	2	5

Źródło: Dane pozyskane z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kobiórze.

Osoby figurujące w rejestrze Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kobiórze zgłaszane są przez członków rodzin, policję, pracowników socjalnych celem rozpoczęcia procedury zobowiązania do pojęcia leczenia uzależnienia od alkoholu.

Możliwości działań na rzecz pomocy ofiarom przemocy domowej podejmowanych na terenie gmin:

1. Udostępnienie rodzinom, w których występuje przemoc, pomocy psychospołecznej oraz prawnej, poprzez tworzenie i prowadzenie:

- a) punktów informacyjno-konsultacyjnych
- b) schronisk dla ofiar przemocy domowej
- c) ośrodków interwencji kryzysowej
- d) telefonów zaufania

2) Inicjowanie powstawania i wspieranie:

- a) organizacji społecznych pomagających ofiarom przemocy domowej,
- b) grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej

7.2. Policja

Do podstawowych zadań policji należy m.in.:

- 1) ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra,
- 2) inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym i współdziałanie w tym zakresie z organami państwowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi.
- 3) wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

2. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez policję zgodnie z obowiązującym prawem:

- 1) interwencja,
- 2) sporządzenie dokładnego opisu zdarzenia (notatka urzędowa),
- 3) zatrzymanie sprawcy przemocy domowej stwarzającego w sposób oczywisty zagrożenie dla życia bądź zdrowia ofiar, a także mienia,
- 4) wszczęcie postępowania przygotowawczego przeciwko sprawcy przemocy w przypadku zgłoszenia lub stwierdzenia popełnienia przestępstwa,
- 5) zabezpieczenie dowodów popełnienia przestępstwa,
- 6) podjęcie działań prewencyjnych wobec sprawcy przemocy,
- 7) udzielenie informacji ofiarom o możliwości uzyskania pomocy.

7.3. Prokuratura

Osoby poszkodowane na skutek przemocy domowej, a także świadkowie mogą złożyć w prokuraturze bądź na policji zawiadomienie o przestępstwie ściganym w trybie publiczno-skargowym lub wnioski o ściganie przestępstwa (dotyczy to przestępstw ściganych na wnioski osoby poszkodowanej).

W przypadku uzasadnionego podejrzenia, że popełniono przestępstwo prokuratura wspólnie z policją ma obowiązek:

- 1) wszcząć postępowanie przygotowawcze mające na celu sprawdzenie czy faktycznie popełniono przestępstwo,
- 2) wyjaśnienia okoliczności czynu,
- 3) zebrania i zabezpieczenia dowodów,
- 4) ujęcia sprawcy,
- 5) w uzasadnionym przypadku zastosować środek zapobiegawczy wobec sprawcy przemocy w postaci: a) dozoru policyjnego, b) tymczasowego aresztowania

7.4. Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomocy społecznej udziela się w przypadku: m.in., ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, przemocy w rodzinie, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizmu, narkomanii. Każda z tych sytuacji może sprzyjać występowaniu przemocy lub z niej wynikać.

Pracownik socjalny w ramach swoich obowiązków powinien:

- 1) w przypadku stwierdzenia przemocy wszcząć a następnie prowadzić procedurę „Niebieska Karta”,
- 2) przygotować plan pomocy,
- 3) skierować do odpowiednich instytucji zajmujących się przemocą,
- 4) umieścić w schronisku oraz za zgodą osoby poszkodowanej zwrócić się do policji o pomoc,
- 5) udzielić pomocy finansowej jeśli zajdzie taka potrzeba,

7.5. Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej kwalifikuje się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi ponieważ:

- bardzo często towarzyszą mu wyraźne uszkodzenia zdrowia somatycznego,
- zawsze występują poważne uszkodzenia zdrowia psychicznego.

W dziedzinie pomocy ofiarom przemocy domowej, oprócz zadań podstawowych, takich jak np. udzielenie pomocy medycznej, istotne jest:

- 1)rozpoznanie sygnałów świadczących o występowaniu przemocy, szczególnie gdy ofiary bądź świadkowie próbują to ukryć,
- 2)umiejętność przeprowadzenia rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- 3)poinformowanie ofiar o możliwościach szukania pomocy,
- 4)wystawienie na prośbę poszkodowanych zaświadczenia lekarskiego o stwierdzonych obrażeniach oraz poinformowanie ofiar o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- 5)w przypadku stwierdzenia takiej konieczności lub na prośbę poszkodowanych powiadomienie innych służb np. pomocy społecznej, policji, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.
- 6) w przypadku stwierdzenia podczas badania lub podejrzenia popełnienia przestępstwa, np. ślady ciężkiego uszkodzenia ciała, ślady podejrzanych oparzeń, wykorzystania seksualnego, powiadomienie organów ścigania oraz wszczęcie procedury NK

7.6. Oświata

Nauczyciel, wychowawca, pedagog, psycholog, lekarz, dyrektor szkoły podejrzewając, że dziecko jest ofiarą bądź świadkiem przemocy ma obowiązek:

- 1) sporządzać jak najpełniejszą dokumentację spostrzeżeń,
- 2) nawiązać współpracę z instytucjami pomocowymi, organizacjami pozarządowymi w celu poszerzenia wiedzy na temat sytuacji dziecka,
- 3) współuczestniczyć w tworzeniu planu pomocy dziecku i jego rodzinie, w sytuacji stwierdzenia przemocy,
- 4) powiadamiać sąd rodzinny lub prokuraturę rejonową o sytuacji dziecka,
- 5) w przypadku stwierdzenia przemocy wszcząć procedurę „Niebieskie Karty”
- 6) wspierać dziecko oraz jego rodzinę podczas realizowania planu pomocy,
- 7) monitorowania prawidłowości i skuteczności oddziaływań pomocowych,
- 8) udziału w pracach zespołu interdyscyplinarnego i grupach roboczych.

7.7 Organizacje pozarządowe

Informacja o działalności lokalnych organizacji pozarządowych powinna być dostępna w każdej gminie, w przychodni, poradni, szkole, itp. Organizacje pozarządowe to są głównie stowarzyszenia, fundacje, kluby. W zakresie pomocy ofiarom przemocy domowej organizują telefony zaufania, punkty informacyjno - konsultacyjne, ośrodki pomocy, schroniska, świetlice dla dzieci.

VIII Cel główny programu: zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz tworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc oraz ochrony ofiar przemocy.

Cele szczegółowe:

1. Podejmowanie działań profilaktycznych oraz upowszechnianie wiedzy związanej z przemocą domową.
2. Udzielanie kompleksowego wsparcia osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
3. Zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie.
4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel szczegółowy nr 1: <i>Podejmowanie działań profilaktycznych oraz upowszechnianie wiedzy związanej z przemocą w rodzinie</i>			
Działania	Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.1. Szybkie oraz skuteczne podejmowanie działań zmierzających do zdiagnozowania problemu,	1.1.1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie 1.1.2 przyjmowanie zgłoszeń dotyczących przemocy i uruchamianie procedur mających na celu jej powstrzymanie 1.1.3. monitorowanie sytuacji w rodzinach, w których dochodzi do przemocy a w szczególności uruchamianie współpracy między różnymi instytucjami pomocowymi, 1.1.4. występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa	- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobiórze, - Zespół Interdyscyplinarny	Dane z rejestru wpływu NK do Zespołu Interdyscyplinarnego (Wskaźnik obliczany raz w roku) Liczba wniosków kierowanych do Prokuratury przez ZI, GOPS

<p>1.2. Systematyczna edukacja środowiska lokalnego poprzez przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym</p>	<p>1.2.1. gromadzenie oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji udzielających pomocy rodzinom, w których występuje zjawisko przemocy domowej,</p> <p>1.2.2. umieszczenie informacji na tablicach ogłoszeń a także na stronie internetowej www.kobior.naszops.pl/ materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym dotyczących :</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykazu placówek udzielających pomocy i wsparcia, - danych teleadresowych instytucji zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie oraz bieżące aktualizowanie tych informacji. 	<p>Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobiórze,</p> <p>Urząd Gminy Kobiór</p>	<p>Liczba aktualizacji stron,</p> <p>(Wkaźnik obliczany raz w roku)</p>
<p>Promowanie efektywnych sposobów rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z agresją dla dzieci, młodzieży</p>	<p>1.3.1. promowanie zajęć edukacyjno – wychowawczych w szkołach i świetlicach środowiskowych,</p> <p>1.3.2. realizacja szkolnych programów profilaktyki przemocy,</p> <p>1.3.3. wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego, promujących zachowania bez agresji,</p>	<p>- Placówki oświatowe</p> <p>- Placówki wsparcia dziennego tj., Świtlica Środowiskowa</p>	<p>- Liczba uczniów/dzieci objętych działaniami</p> <p>- Liczba placówek prowadzących tego typu działania.</p> <p>(Wkaźnik obliczany raz w roku)</p>

Cel szczegółowy nr 2 : udzielanie kompleksowego wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie

Działania	Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki
2.1. Zapewnienie osobom doznającym przemocy dostępu do pomocy o charakterze: psychologicznym, prawnym, socjalnym, innym	2.1.1. konsultacje z psychologiem, radcą prawnym 2.1.2. kierowanie na terapię osób współuzależnionych, 2.1.3. motywowanie do udziału w spotkaniach grup wsparcia,	GOPS, Urząd Gminy, Punkt konsultacyjny, GKRPA, Grupa Robocza, Zespół Interdyscyplinarny,	Liczba osób które skorzystały z poradnictwa (Wskaźnik obliczany raz w roku)
2.2. Zapewnienie osobom doznającym przemocy w rodzinie, bezpiecznego czasowego schronienia	2.2.1. Kierowanie oraz zapewnienie miejsca osobom doświadczającym przemocy domowej w specjalistycznych ośrodkach wsparcia, 2.2.2. zapewnienie dostępu do mieszkania chronionego dla osób doświadczających przemocy domowej	GOPS, Urząd Gminy	Liczba osób skierowanych (Wskaźnik obliczany raz w roku) Liczba osób którym udzielono schronienia (Wskaźnik obliczany raz w roku)

Cel szczegółowy nr 3 : Zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania	Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki
3.1. Prowadzenie zintegrowanych oraz skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	3.1.1. Proponowanie udziału w Programie Korekcyjno -Edukacyjnym dla Sprawców Przemocy w Rodzinie	GOPS, Grupa Robocza, Zespół Interdyscyplinarny, przy współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pszczynie	Liczba osób które ukończyły udział w w/w programie (Wskaźnik obliczany raz w roku)
	3.1.2. Kierowanie osób stosujących przemoc do odpowiednich specjalistów: psycholog, terapeuta uzależnień,	GOPS, Grupa Robocza, Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA	Liczba osób, które skorzystały z pomocy psychologa / prawnika Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe (Wskaźnik obliczany raz w roku)

Cel szczegółowy nr 4 : Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie			
Działania	Zadania	Realizatorzy	Wskaźniki
4.1. Systematyczna edukacja przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie	4.1.1. Szkolenie osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny	Liczba osób które skorzystały ze szkoleń (Wskaźnik obliczany raz w roku)
	4.1.2. Zapewnienie pomocy psychologicznej, superwizji osobom zajmującym się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	GOPS, Zespół Interdyscyplinarny	Liczba osób, które skorzystały z superwizji, pomocy psychologa (Wskaźnik obliczany raz w roku)

IX. MONITOROWANIE

Monitoring realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Zespół Interdyscyplinarny w terminie do 30 kwietnia każdego roku będzie składał sprawozdanie z realizacji działań podejmowanych przez Zespół Interdyscyplinarny oraz z wykonania zadań Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie za rok poprzedni, które każdorazowo zostanie przekazane Wójtowi Gminy Kobiór. Na bieżąco sprawowany też będzie nadzór nad realizacją programu i podejmowanie niezbędnych działań zmierzających do osiągnięcia celów wyznaczonych w programie.

X. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Źródłem finansowania zadań zawartym w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie, stanowiąc będą środki własne Gminy

X. PODSUMOWANIE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie na lata 2017 – 2020 dla Gminy Kobiór zawiera zadania z zakresu przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc.

Przeprowadzona analiza SWOT problemu przemocy na terenie Gminy Kobiór umożliwiła wyznaczenie głównego celu, celów szczegółowych oraz określenie kierunków działań a także zadań dla poszczególnych partnerów Programu. Wszelkie działania profilaktyczne, edukacyjne oraz wczesna interwencja mogą przyczynić się do zmniejszenia się liczby sytuacji, w których to służby będą musiały uruchomić działania prawne w związku z wystąpieniem przemocy rozumianej jako przestępstwo znęcania się. Społeczność lokalna poprzez działania edukacyjne powinna być uwrażliwiona na krzywdę drugiego człowieka, wiedzieć że w razie powzięcia informacji o możliwości popełnienia przestępstwa należy powiadomić właściwe instytucje, mieć świadomość, że taka interwencja może uratować czyjeś zdrowie a nawet życie.

XI. Wykaz tabel:

- 1) Tabela 1: Zjawisko przemocy w rodzinie wg danych GOPS Kobiór w latach 2013 – 2016
- 2) Tabela 2. Liczba spotkań grup roboczych w latach 2013 -2016
- 3) Tabela 3. Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2013 -2016
- 4) Tabela 4: Działania Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2013 – 2016
- 5) Tabela 5 : Działania Komendy Powiatowej Policji w Pszczynie w latach 2013 – 2016
- 6) Tabela 6: Tabela 5: Działania PCPR w Pszczynie w latach 2013 – 2016
- 7) Tabela 7: Postępowania w Sądzie Rejonowym w Tychach w latach 2013 – 2016
- 8) Postępowania Prowadzone przez Prokuraturę Rejonową w Tychach
- 9) Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2013 – 2016
- 10) Tabela 8: Najczęstsze powody udzielania pomocy i wsparcia w latach 2013 - 2016
- 11) Tabela 9: Liczba osób zgłoszonych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kobiórze w latach 2013 – 2106.

